

תוכן עניינים

2.....	הקדמה
4.....	פרק מבוא - רקע תיאורטי
13.....	פרק 1. ניתוח הסרט הזדמנות שנייה The Blind Side
21.....	פרק 2. ניתוח הסרט תברח Get Out
29.....	פרק 3. דיון השוואתי בין הסרטים וסיכום
32.....	ביבליוגרפיה

פרק מבוא - רקע תיאורטי

מטרת הפרק היא להציג בסיס תיאורטי לעבודה. העבודה בחלקה תתמקד על ספרם של אלססר וחגין (2012) בדגש על תיאוריית טראומת הגזע בסרטים האמריקנים. לפיכך הפרק התיאורטי יציג בהרחבה מספר תיאוריות: טראומה בכללותה, טראומת הגזע של אלססר וחגין, ייצוג של שחורים בקולנוע האמריקני במאה ה-21 וייצוג מערכת היחסים בין שחורים ללבנים בקולנוע האמריקני במאה ה-21. הפרק התיאורטי יאפשר לנתח את הסרטים שיוצגו בהמשך העבודה ולהבין את המסרים המועברים בהם.

טראומה והקולנוע האמריקני

המונח טראומה מקורו במילה היוונית – "פצע". בעוד שטראומה גופנית מוגדרת כפצע לרקמה חייה הנגרמת על ידי כוח זר, טראומה פסיכולוגית מוגדרת כמצוקה נפשית והופעת רגשות הנובעות מאירוע חיים מאיים ביותר. המצוקה הקשורה לטראומה מוגדרת כהפרעה שלאחר דחק טראומטי המתוארת כהרגשה של פחד, לחץ, חוסר אונים, אימה או דיכאון. המצוקות הנלוות לטראומה הינן שונות בין חומרת הטראומה ועשויות להופיע באופן שונה בין אנשים. זאת אומרת כי אירועי לחץ עשויים להופיע בצורה שונה אצל אנשים שונים, או לעיתים לחץ לא בהכרח יופיע אצל אנשים שחוו טראומה, כי אם מצוקות אחרות ברמות שונות. דוגמאות לאירועים טראומטיים כוללים לרוב אירועים פתאומיים כגון חשיפה לאסונות טבע, תאונות דרכים, עדות לפשע אליים, השתתפות בלחימה וקרבות, וחשיפה לעדויות מטרידות. הטראומות יכולות להשפיע על היקף אנשים מגוון. למשל אסונות טבע עשויים להשפיע על מספר גדול של אנשים ובכך ליצור טראומה נרחבת, ואילו חשיפה לתקיפה פיזית או נפשית משפיעה בעיקר על אנשים בודדים (Shaw, 2009: 479).

תופעת הטראומה קיימת בשפע גם בקולנוע וכבר בשנות ה-20 של המאה ה-20 החלו להופיע סרטים המתמקדים בנושא טראומה. למשל הסרט *סודותיה של הנפש* (סיל פאבדט, 1926) תיאר סיפור עלילתי אודות אדם הסובל מפחד סכינים לצד הדחף לרצוח את בת זוגתו. הדמות המרכזית בסרט עוזבה את אשתו וחוזרה לבית הוריו שם הוא עבר טיפול פסיכואנליטי שבו נחקרו חלומותיו של הסובל מטראומה, הועלו פרשנויות לסיוטים, זוהו זיכרונות ילדות כואבים ובסופו של דבר הטיפול הביא להחלמתו של החולה. הסרט באופן טבעי יצר וויכוחים רבים בקרב התנועה הפסיכואנליטית כלפי אופן ניתוח הטראומות, הופעתן והחלמתן של החולה. היה זה רגע חשוב בקולנוע האמריקני שכן התופעה של טראומה נפשית הפכה עד מהרה לתופעה שקולנוענים רבים נטו להתרכז ולהציג בקולנוע (אלססר וחגין, 2012: 76).

במרוצת השנים, טראומות נפשיות הופיעו למכביר בקולנוע האמריקני. הסרטים הציגו סימפטומים של טראומה כמו חרדה ודיכאון, לצד טיפולים מגוונים כמו ריפוי בדיבור, היפנוזה, שוקים חשמליים, סגירת חולים במוסדות לבריאות הנפש ועוד. לרוב הקולנוע הציג טכניקות קולנועיות בכדי להציג את סוגי הטראומות, כדוגמת הפלאשבק באמצעות שימוש בקול חזק, תאורה, רעד בצילום, טשטוש תמונה וכדומה. כמו כן, סיפורי עבר של הסובלים מטראומה משכו אחריהם את הצופים לתוך העלילה, בכדי להראות את מקור הטראומה תוך שימוש באמצעים וויזואליים המציגים את שורשי הטראומה כדוגמת רצח, תאונה אלימות וכדומה. הייצוג של הטראומה בקולנוע היה מוחשי למדי תוך שימוש בטכניקות מגוונות של צעקות, הבזקי אור, הצגת אלימות ועוד (אלססר וחגין, 2012: 80-82).

פרק 1. ניתוח הסרט הזדמנות שנייה The Blind Side

הפרק ינתח בהרחבה את טראומת הגזע והייצוג הקולנועי של שחורים ולבנים ומערכת היחסים ביניהם באמצעו שימוש בסרט העלילתי *הזדמנות שנייה* (The Blind Side) (ג'ון הנקוק, 2009). הפרק יתחלק למספר תתי פרקים. תחילה יוצג תיאור קצר של הסרט, לאחר מכן ניתוח טראומת הגזע וייצוג מערכת היחסים בין השחורים ללבנים. הניתוח יתחלק לפי ייצוג טראומת הגזע של אלסטר וחגין תוך שימוש בתיאוריות נוספות המופיעות בספרם, וכן ייצוג קולנועי של מערכת היחסים בין שחורים ללבנים בזמן העכשווי.

תיאור הסרט

הסרט *הזדמנות שנייה* מגולל את סיפורה האמתי של משפחת טוהאי הלבנה מניו-אורלינס בארה"ב המשויכת למעמד כלכלי גבוה. המשפחה דבקה בעקרונות נצרות של הדדיות, חמלה ואחוה, ומגלה רחמנות רבה כלפי אוכלוסיות חלשות. במהלך חייהם נפגשת המשפחה עם נער שחור עני בשם מייקל אוהר, בעל מבנה גוף גדול. המשפחה מחליטה לאמץ את מייקל ולספק לו תנאי מחייה והשכלה בסטנדרטים גבוהים. עד מהרה מתברר כי למייקל ישנן מיומנויות ספורט משוכללות בענף הפוטבול האמריקני, ומשפחת טוהאי מחליטה לעזור למייקל לשפר את מיומנויות הספורט שלו ולהגיע לליגת הפוטבול הבכירה בארה"ב. הסרט מגולל את התמיכה ההדדית של המשפחה במייקל, ואת הפערים הברורים הקיימים באמריקה בין לבנים עשירים לבין שחורים עניים. במהלך הסרט מתגלים אתגרים חברתיים רבים ועולות שאלות חברתיות ומוסריות רבות, האם בכלל מייקל מעוניין להיות שחקן פוטבול, האם אימוץ הנער השחור והרחקתו מאימו הענייה והלא מתפקדת הינו מוסרי ומועיל לילד, וכן האם בכלל למשפחת טוהאי ישנם אינטרסים חבויים בבואם לאמץ את הילד, או שמא הם עושים זאת מתוך מטרה נעלה לספק הזדמנות שווה גם לנער שחור עני.

טראומת הגזע

הסרט *הזדמנות שנייה* מתחיל בתיאור של משחק הפוטבול. תיאור זה מציג תמונות אמתיות וסרטונים ממשחק אמתי שנערך בושינגטון. בראשית הסרט ניתן לשמוע כיצד הקריינית לי-אן טוהאי – המהווה את הדמות המרכזית בסרט, מסבירה על צעדי ההגנה במשחק הפוטבול. בדבריה היא מסבירה כי שחקן הגנה חייב להיות גדול ממדים, בעל גוף שרירי וזרועות ידיים ארוכות. מיד לאחר מכן התמונה עוברת לעלילת הסרט ובו מציגים שכונת עוני של קהילה שחורה ובמרכזה מתהלך גיבור הסרט – מייקל אוהר. מבנהו של מייקל מוצג כאחד המתאים לדרישות שחקן ההגנה בפוטבול וכבר בתחילת הסרט ניתן להבין את הפוטנציאל הטמון בנער. עם זאת הייצוג של מייקל הינו ייצוג של נער שחור המתהלך בחוסר מעש בשכונה שחורה וענייה.

העובדה כי מדובר בסרט המבוסס על מקרה אמתי והייצוג ההתחלתי של הסרט המראה תמונות וסרטונים מתוך משחק פוטבול אמתי, יוצר על פניו תמונה לפיה הצופה מבחין בסרט ריאליסטי. סרט ריאליסטי הינו סרט המציג תמונות וייצוגים אמתיים מן המציאות שאינם דורשים את מעורבות ותיווך יד האדם באת הפקת הדימוי. הסרט הריאליסטי מציג את הדמויות והסביבה כפי שהיא קיימת במציאות ובכך נוצרת תחושה לפיה הצופה רואה סרט המשקף נכונה את המציאות (בן- שאול, 2000 : 16-17).